

HRVATSKI JEZIK

ispitni katalog za učitelje

**EKSPERIMENTALNO VANJSKO VRJEDNOVANJE
OBRAZOVNIH POSTIGNUĆA UČENIKA OSMIH RAZREDA
OSNOVNIH ŠKOLA U REPUBLICI HRVATSKOJ U ŠKOLSKOJ
GODINI 2006./2007.**

ožujak 2007.

Nakladnik:

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Za nakladnika

Goran Sirovatka,

ravnatelj *Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja*

KAZALO

Popis članova Stručne radne skupine za Hrvatski jezik.....	5
1. Uvod.....	6
1.1. Svrha vanjskoga vrjednovanja.....	7
2. Ustroj ispita iz Hrvatskoga jezika.....	8
2.1. Opći ciljevi nastave Hrvatskoga jezika u osnovnoj školi.....	8
2.2. Sadržaj obuhvaćen ispitom.....	9
2.3. Opći ciljevi ispita.....	9
2.4. Posebni ciljevi ispita – obrazovni ishodi.....	9
Obrazovni ishodi – jezik.....	10
Obrazovni ishodi – jezično izražavanje.....	13
Obrazovni ishodi – književnost.....	16
Obrazovni ishodi – medijska kultura.....	19
3. Provedba ispita iz Hrvatskoga jezika.....	20
3.1. Vrijeme provedbe.....	20
3.2. Sudjelovanje u ispitivanju.....	20
3.3. Oblici i vrijeme ispitivanja.....	20
3.4. Opis ispita	20
3.5. Pribor	27
3.6. Pravila ponašanja učenika na ispitu.....	27
3.7. Izražavanje rezultata na ispitu.....	28
3.8. Korištenje rezultatima ispita	28
4. Literatura.....	28

ČLANOVI STRUČNE RADNE SKUPINE ZA PRIPREMU ISPITA
IZ HRVATSKOGA JEZIKA:

prof. dr. sc. KAROL VISINKO, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci,
Odsjek za kroatistiku, voditeljica

prof. dr. sc. ZRINKA JELASKA, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Odsjek za kroatistiku

MARINA ČUBRIĆ, prof., Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb

IVERKA KRAŠEVAC, prof., OŠ A. Harambašića, Zagreb

MARINA MARIJAČIĆ, prof., OŠ Smiljevac, Zadar

ANĐELKA RIHTARIĆ, prof., I. OŠ Varaždin, Varaždin

MARINA SABOLOVIĆ, prof., I. OŠ Luka, Sesvete

DIVNA ŠUŠIĆ, prof., OŠ Mejaši, Split

mr. sc. LUCIJA PULJAK, OŠ Pučišća, Pučišća na Braču

stručna suradnica *Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja*:
Maja Reberšak, dipl. učiteljica.

Nositelji su projekta eksperimentalnoga vanjskoga vrjednovanja obrazovnih
postignuća u osnovnim školama u Republici Hrvatskoj:

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

i

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.

1. Uvod

Ekperimentalno vanjsko vrjednovanje početak je praćenja kvalitete i sustavnoga unapređenja obrazovanja u našim osnovnim školama. Zakonom o *Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja* (NN 151/04) određeni su poslovi i ovlasti koje u svom radu ima *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* u provođenju vanjskoga vrjednovanja obrazovanja. *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* u planu aktivnosti ima i vrjednovanje obrazovnih postignuća učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj. Pojam obrazovna postignuća odnosi se na spoznajna i funkcionalna postignuća učenika u znanju, sposobnostima i vještinama, posebice na razini primjene. U ovoj školskoj godini planirano je provođenje eksperimentalnoga vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda iz nastavnih predmeta Matematike i Hrvatskoga jezika. U godinama koje slijede utvrđivanje obrazovnih postignuća u osnovnim školama uključivalo bi i druge nastavne predmete te učenike ostalih školskih razreda.

1.1. Svrha vanjskoga vrjednovanja

Projekt eksperimentalnoga vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća u osnovnim školama u Republici Hrvatskoj ima ove ciljeve:

- ◆ upoznavanje škola s postupkom vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća
- ◆ eksperimentalnu provedbu standardiziranoga vrjednovanja obrazovnih postignuća u osnovnim školama u RH u školskoj godini 2006./2007. iz predmeta Hrvatski jezik i Matematika
- ◆ osposobljavanje učitelja za operacionalizaciju obrazovnih ciljeva (izvođenje ispitnih zadataka iz obrazovnih postignuća sadržanih u Nastavnome planu i programu)
- ◆ pribavljanje empirijski izvedene osnovice za razvoj cjelokupnoga postupka vrjednovanja u osnovnim školama
- ◆ prihvaćanje postupka i ishoda vrjednovanja kao smjernica u planiranju i provođenju politike obrazovanja.

2. Ustroj ispita iz Hrvatskoga jezika

2.1. Opći ciljevi nastave Hrvatskoga jezika u osnovnoj školi

Cilj je nastave Hrvatskoga jezika da učenik na kraju osnovnoga školovanja stekne znanja, sposobnosti, vještine, stavove i vrijednosti koje su jedan od temelja ovladavanja drugim predmetima, ali i cjeloživotnomu učenju. Predmet sadržajno pokriva teme iz jezika, jezičnoga izražavanja, književnosti i medijske kulture.

Na kraju osnovne škole učenik bi na razini osnovnoga obrazovanja trebao:

- ◆ vladati hrvatskim standardnim jezikom
- ◆ poznavati i primjenjivati standardnu jezičnu normu: pravopisnu, pravogovornu, slovničku, stilističku i leksičku u govorenju i pisanju
- ◆ ostvarivati sposobnosti i primjenjivati vještine u svim jezičnim djelatnostima: slušanju, govorenju, čitanju i pisanju – u svim funkcionalnim stilovima
- ◆ ostvarivati literarne sposobnosti i vještine te čitateljske interese i kulturu u skladu s doživljajno-spoznajnim mogućnostima
- ◆ poznavati osnovne sadržaje medijske kulture
- ◆ poštivati službeni jezik Republike Hrvatske: hrvatski jezik
- ◆ biti svjestan važnosti znanja hrvatskoga jezika kao općega kulturnoga dobra
- ◆ poštivati jezik hrvatskoga naroda, njegovu književnost i kulturu
- ◆ poštivati jezike i kulture drugih naroda.

Cjelokupna nastava Hrvatskoga jezika pomaže učeniku u njegovu osobnome razvoju te ga priprema za djelatno i odgovorno sudjelovanje u društvu.

2.2. Sadržaj obuhvaćen ispitom

Ispit iz Hrvatskoga jezika za osmi razred u školskoj godini 2006./2007. obuhvaća sadržaje iz Nastavnoga plana i programa za Hrvatski jezik od prvoga do sedmoga razreda te dio sadržaja iz osmoga razreda (v. obrazovne ishode).

2.3. Opći ciljevi ispita

Ispitom iz Hrvatskoga jezika u osmome razredu provjerava se u kojoj su mjeri učenici svladali obrazovne ishode nastave Hrvatskoga jezika predviđene za osnovnoškolsko obrazovanje.

Cilj je eksperimentalnoga vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća iz Hrvatskoga jezika na kraju osnovne škole ispitati:

- ◆ opću pismenost
- ◆ jezično znanje: pravopis, slovnice, rječnik
- ◆ čitanje, razumijevanje i prepričavanje teksta
- ◆ sposobnost odabira ključnih podataka iz teksta
- ◆ pisano jezično izražavanje
- ◆ primanje i razumijevanje slušnih podataka
- ◆ povezivanje i primjenu stečenih znanja iz predmeta Hrvatski jezik.

2.4. Posebni ciljevi ispita – obrazovni ishodi

U tablici su navedeni posebni ciljevi, odnosno obrazovni ishodi unutar predmetnih područja (jezik, književnost, jezično izražavanje i medijska kultura) te razine spoznajnih procesa uz koje se vezuju navedeni obrazovni ishodi.

OBRAZOVNI ISHODI - JEZIK	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
<p>znati rabiti riječi i gramatičke strukture u svim jezičnim djelatnostima u skladu s normama hrvatskoga književnoga jezika: značenjskima (leksičkom i semantičkom), gramatičkima (fonološkom, morfološkom, sintaktičkom), uporabnima (pragmatičkom i društvenojezičnom), uključujući i pravopisnu i pravogovornu</p>	<p><i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje procjena stvaranje</i></p>
<p>osvijestiti postojanje različitih narodnih govora i potrebu njihova negovanja; prepoznati najvažnija obilježja hrvatskih narječja i glavne prostore gdje se govore; zamjenjivati riječi, izraze i rečenice zavičajnoga govora hrvatskim književnim jezikom i obratno</p>	<p><i>pamćenje shvaćanje razlaganje primjena procjena stvaranje</i></p>
<p>shvatiti ulogu službenoga jezika, pravilnu uporabu potrebnih stranih riječi i štetnost pretjerane uporabe nepotrebnih stranih riječi u hrvatskome jeziku</p>	<p><i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje procjena</i></p>
<p>stvarati nove riječi proširivanjem značenja i promjenom oblika, promjenom vrste i posuđivanjem</p>	<p><i>primjena procjena stvaranje</i></p>
<p>shvatiti osnovno i preneseno značenje riječi te osnovna obilježja frazema; objasniti značenja učestalih frazema</p>	<p><i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje procjena stvaranje</i></p>

OBRAZOVNI ISHODI - JEZIK	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
prepoznati i imenovati sve vrste riječi i njihova gramatička obilježja	<i>pamćenje shvaćanje razlaganje</i>
razlikovati osnovu i nastavak u promjenjivim riječima	<i>pamćenje shvaćanje razlaganje</i>
znati sklanjati imenice, pridjeve, zamjenice i brojeve	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
znati stupnjevati pridjeve; razlikovati određene i neodređene pridjeve; znati glavne i redne brojeve; znati vrste zamjenica (osobne, posvojne, povratnu, povratno-posvojnu, pokazne, odnosne, upitne, neodređene)	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
znati infinitiv; znati sprežati glagole u prezentu, perfektu, aoristu, imperfektu, pluskvamperfektu, futuru I. i II.; imperativu, kondicionalu I. i II.; znati glagolske pridjeve, glagolske priloge, glagolske imenice	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
znati nepromjenjive riječi (priloge, prijedloge, veznike, čestice i usklike)	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati rečenične dijelove: predikat i subjekt; objekt; priložne oznake mjesta, vremena, načina; atribut i apoziciju	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati jednostavnu rečenicu (neproširenu i proširenu, neoglagoljenu, besubjektnu)	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>

OBRAZOVNI ISHODI - JEZIK	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
razlikovati jednostavnu i složenu rečenicu; udruživati jednostavne rečenice u složenu; raščlanjivati složenu rečenicu na surečenice	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
prepoznati i razlikovati nezavisno složene rečenice (rečenični niz, sastavnu, rastavnu, suprotnu, isključnu i zaključnu); znati vrste veznika u nezavisno složenim rečenicama	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
razlikovati glavnu i zavisnu surečenicu u zavisno složenoj rečenici; prepoznavati vrste zavisnih surečenica (predikatnu, subjektnu, atributnu, objektu, mjesnu, vremensku, načinsku i pogodbenu)	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
preoblikovati zavisne rečenice glagolskim prilozima; u jednostavnijim primjerima zamjenjivati imenski predikat predikatnom rečenicom, subjekt subjektnom rečenicom, objekt objektnom rečenicom, atribut atributnom rečenicom	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
raščlanjivati višestruko složene rečenice na ishodišne rečenice i odrediti njihov međusobni odnos	<i>primjena razlaganje</i>
uočiti i prepoznati glasovne promjene na jednostavnim primjerima (sibilarizaciju, palatalizaciju, jotaciju, nepostojano <i>a</i> , jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe, ispadanje suglasnika)	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
znati podjelu glasova na otvornike i zatvornike, razlikovati glasove po zvučnosti; razumjeti razliku između načina nastajanja glasa (otvornik i zatvornik) i njegove uloge u slogu (samoglasnik i suglasnik)	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati i razlikovati znakove i nazive za naglaske	<i>pamćenje shvaćanje</i>

OBRAZOVNI ISHODI - JEZIČNO IZRAŽAVANJE	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
prepoznati i razlikovati subjektivno i objektivno pripovijedanje; subjektivno i objektivno iznositi događaje, pripovijedati na temelju zadanih dijelova fabule, koristiti se dijalogom i opisom u pripovijedanju	<i>shvaćanje primjena stvaranje</i>
razlikovati subjektivni od objektivnoga opisa osobe; stvarati subjektivni opis osobe	<i>shvaćanje primjena stvaranje</i>
razlikovati pripovijedanje u 1. i 3. osobi	<i>shvaćanje primjena stvaranje</i>
stvaralački prepričavati tekst uvodeći nove događaje i likove te mijenjajući gledište	<i>shvaćanje primjena stvaranje</i>
sažeto prepričavati glavne događaje i bitne pojedinosti; samostalno oblikovati sažetak	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
preoblikovati pripovjedni tekst u dramski	<i>primjena razlaganje stvaranje</i>

OBRAZOVNI ISHODI - JEZIČNO IZRAŽAVANJE	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
zamjećivati stilsku i obavijesnu vrijednost posuđenica, žargonizama, lokalizama i dijalektizama	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
razlikovati književne i neknjiževne tekstove	<i>shvaćanje razlaganje</i>
prepoznati i razlikovati obilježja književnoumjetničkoga, novinarskoga, znanstvenoga, administrativno-poslovnoga, razgovornoga stila	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
upoznati obilježja životopisa i znati napisati vlastiti životopis	<i>primjena stvaranje</i>
razlikovati stilski obilježja osobnoga pisma u odnosu na službeni dopis	<i>primjena stvaranje</i>
razlikovati stilski neobilježen red riječi od stilski obilježenoga reda riječi	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
razlikovati istoznačnice, bliskoznačnice i suprotnice te istozvučnice, istopisnice i istoobličnice	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>

OBRAZOVNI ISHODI - JEZIČNO IZRAŽAVANJE	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
opisivati otvoreni i zatvoreni prostor na temelju plana opisa	<i>shvaćanje primjena stvaranje</i>
znati izdvajati ključne pojmove iz vezanoga teksta; oblikovati bilješke i natuknice i znati se njima služiti	<i>primjena razlaganje stvaranje</i>
samostalno stvarati pjesničke slike prema različitim osjetilnim poticajima, u stvaralačkom pisanju samostalno stvarati onomatopeju, epitet, usporedbu, personifikaciju, metaforu	<i>primjena razlaganje stvaranje</i>
pisati upravni govor u rečenicama s različitim odnosima navođenja i objašnjenja; pravilno preoblikovati upravni u neupravni govor i obratno	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
slušati, čitati i razumjeti vijest; samostalno oblikovati vijest	<i>primjena stvaranje</i>
prepoznavati obilježja problemskoga članka, kritike, osvrta, prikaza; pisati kritiku, problemski članak, osvrt, prikaz	<i>shvaćanje primjena razlaganje stvaranje</i>
u pisanju poštivati pravopisnu normu; samostalno se služiti pravopisom	<i>shvaćanje primjena</i>

OBRAZOVNI ISHODI - KNJIŽEVNOST	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
razlikovati književne rodove	<i>pamćenje shvaćanje razlaganje</i>
prepoznati i imenovati temu i motive lirske pjesme; razlikovati lirske pjesme s obzirom na temu (domoljubne, pejzažne, ljubavne, socijalne, misaone, duhovne); prepoznati obilježja himne	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati vezani i slobodni stih, imenovati vezani stih prema broju slogova, kiticu (strofu) prema broju stihova, prepoznati srok (rimu), razlikovati vrste rime	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati ritam u pjesmi, prepoznati ponavljanje, elipsu, inverziju, opkoračenje, stanku u lirskoj pjesmi	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati i imenovati stilska izražajna sredstva: epitet, personifikaciju, onomatopeju, usporedbu, kontrast, metaforu	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati pjesničku sliku doživljenu osjetom vida, sluha, njuha, okusa i dodira	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati sonet	<i>shvaćanje</i>

OBRAZOVNI ISHODI - KNJIŽEVNOST	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
razlikovati pisca od lirskoga subjekta	<i>shvaćanje razlaganje</i>
prepoznati dijalektno pjesništvo: čakavsko, kajkavsko i štokavsko	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati obilježja epske pjesme, povjestice, balade i epa	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati stalni epitet i deseterac kao obilježja usmenoga stvaralaštva	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati i imenovati dijelove fabule (uvod, zaplet, vrhunac, rasplet) te razlikovati kronološki slijed događaja i retrospekciju	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
razlikovati pripovijedanje u 1. i 3. osobi; razlikovati pripovjedne načine: pripovijedanje, opisivanje, dijalog	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
uočiti značajke lika u književnom djelu, razlikovati vanjski i unutarnji portret, razlikovati etičku, psihološku, socijalnu i govornu karakterizaciju lika, uočavati motiviranost postupaka likova i njihove međuodnose	<i>shvaćanje primjena razlaganje procjena</i>
razumjeti ideju (osnovnu misao); razlikovati ideju od teme	<i>shvaćanje primjena razlaganje procjena</i>

OBRAZOVNI ISHODI - KNJIŽEVNOST	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
prepoznati obilježja romana i razlikovati pustolovni, povijesni, znanstvenofantastični, socijalni, kriminalistički roman	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati obilježja novele, putopisa, biografije i autobiografije	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
razumjeti humor i ironiju u književnome djelu	<i>shvaćanje primjena razlaganje procjena</i>
razlikovati pisca od pripovjedača	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati obilježja dramskoga teksta; razlikovati dramske vrste (tragediju, komediju i dramu u užem smislu)	<i>pamćenje shvaćanje primjena razlaganje</i>

OBRAZOVNI ISHODI – MEDIJSKA KULTURA	RAZINE SPOZNAJNIH PROCESA
razlikovati filmske rodove; prepoznati osnovna obilježja i vrste animiranoga, igranoga i dokumentarnoga filma	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati kazališna izražajna sredstva: scenski govor, glumu, scenografiju i kostimografiju	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati vrste tiska	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
prepoznati izražajna sredstva stripa	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>
razlikovati vrste radijskih i televizijskih emisija	<i>shvaćanje primjena razlaganje</i>

NAPOMENA:

Tim je obrazovnim ishodima obuhvaćena većina programskih sadržaja predmeta Hrvatski jezik koji se mogu standardiziranim postupkom ispitivati kao trajna znanja na završetku osnovne škole. Popis obrazovnih ishoda koji se ispituju standardiziranim postupkom podložen je promjenama: svake će se godine objaviti novo izdanje ispitnoga kataloga.

3. Provedba ispita iz Hrvatskoga jezika

3.1. Vrijeme provedbe

Ispit iz Hrvatskoga jezika održat će se **18. travnja 2007. godine.**

3.2. Sudjelovanje u ispitivanju

Ispit iz Hrvatskoga jezika pisat će učenici osmih razreda odabrani metodom slučajnoga odabira. Ispitivanje će se provesti u svim školama i iz svake će škole biti ispitan određen broj učenika. Ispit je za sve učenike jednak.

Ispitni su materijali pisani na hrvatskome jeziku. Pripadnici nacionalnih manjina mogu pisati i ispit na svome materinskome jeziku. Učenicima koji ne mogu pisati ispit na isti način kao i drugi učenici *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* prilagodit će ispitnu tehnologiju (ispitni materijal i ispitni postupak, primjerice: uvećan ispis ispita, produženo vrijeme pisanja i slično).

Svi učenici koji budu odabrani, bit će pravodobno obaviješteni.

3.3. Oblici i vrijeme ispitivanja

Eksperimentalno vanjsko vrjednovanje obrazovnih postignuća iz Hrvatskoga jezika za osmi razred osnovne škole traje sveukupno 107 minuta. Sam ispit traje ukupno 92 minute i ima jednu stanku od 15 minuta nakon drugoga dijela ispita.

3.4. Opis ispita

Ispit se sastoji od četiriju dijelova:

- I. dio – čitanje i razumijevanje književnoga teksta (15 minuta)
- II. dio – pisanje sastavka (35 minuta)
- III. dio – jezični zadatci (35 minuta)
- IV. dio – slušanje s razumijevanjem (7 minuta).

I. DIO ISPITA – čitanje i razumijevanje književnoga teksta

U ovome se dijelu ispituje:

- ◆ čitanje tekstova primjerenih učenikovoj dobi
- ◆ razumijevanje tekstova primjerenih učenikovoj dobi
- ◆ stupanj usredotočenosti na pisani tekst
- ◆ povezivanje stečenih znanja iz književnosti s ponuđenim tekstom.

Opis:

U prvome dijelu ispita učenici će pročitati književni tekst i odgovarati na pitanja. Tekst je cjelovit, prozni, dugačak do najviše jedne kartice, primjeren učenikovoj dobi.

PRIMJER TEKSTA: priča Dragutina Horkića *Lovina koja ne bježi*

Lovina koja ne bježi

Ante je s mola posljednji odlazio u ribolov, a prvi se vraćao.

- *Blago tebi, ti se uvijek naspavaš! - govorili su ribari na molu. - Ima jedan za kojega pozdrav "Dobro jutro" i ne postoji. On u lov odlazi sa "Dobar dan" - šalili su se na njegov račun.*
- *Kamo da žurim - mirno je odgovarao Ante. - Mene moja lovina uvijek strpljivo čeka.*

Dok su ostali na povratku iz ribolova iskrcavali udice, povraze, mreže ili vrše, Ante je iz čamca iskrcavao dlijeta, čekiće, kliješta i motke.

- *Stigao je klesar! - bockali su ga u prolazu.*
- *S punom torbom, za razliku od ribara! - nije im ostajao dužan.*

Dok su mnogi s mora češće dolazili s mršavom nego s obilnom lovinom, Ante se bez dobrog ulova nikada nije vraćao.

- *Lako je tebi govoriti! Tvoja se lovina ne miče s mjesta.*
- *Zato i lovim ono što lovim! A vi kao da ne vidite koliko je ovo more! Ma gdje da u tolikoj vodi nađem malenu ribu?! Pravo da vam kažem, ja se nimalo ne čudim što tako često umjesto ribe jedete krumpir! A ja, koliko hoću, onoliko i ulovim.*

Nije se Ante hvalisao. Zna on svaki greben, poznaje sve podvodne škrabe i vrtače, zna mjesta gdje pod morem izvire slatka voda, poznaje kretanje morskih struja, vješto radi i veslom, i polugom, i dlijetom, pa nije čudno što se s mora vraća s bogatom lovinom.

I još nešto. Ono što on jednom ugleda, to mu više ne može pobjeći. Nije to tek ribička priča. Ante, naime, lovi školjke!

Učenici rješavaju zadatke u vezi s pročitanim tekstom. Predviđa se ukupno 11 zadataka otvorenoga i zatvorenoga tipa:

- ◆ zadatci dopunjavanja ili kratkih odgovora (jednom riječju, skupom riječi ili jednom rečenicom)
- ◆ zadatci sređivanja
- ◆ zadatci višestrukoga izbora.

Zadatci se sadržajno odnose:

- ◆ na temu teksta
- ◆ na tijek radnje
- ◆ na karakterizaciju likova
- ◆ na razumijevanje značenja riječi i njihova suodnosa u kontekstu.

Tim se zadatcima želi ispitati učenikovo poznavanje pojedinih književnoteorijskih pojmova na razini primjene te učenikove sposobnosti i vještine razumijevanja i primanja književnoga teksta, komuniciranja s tekstom.

Neki od zadataka ispituju učenikovu sposobnost i vještinu pisanoga izražavanja vlastitoga mišljenja o pojedinostima iz teksta. Tim se zadatcima traži od učenika kratko, sažeto izražavanje na razini jedne rečenice. U njima se zasebno vrjednuju sadržaj i izraz svakoga učenikova odgovora.

Primjeri zadataka:

PRIMJER 1.

Ispiši iz teksta pridjev koji znači „slaba, siromašna lovina“.

_____ lovina

Odgovor: *mršava*

PRIMJER 2.

Na praznu crtu prepisi rečenicu iz teksta kojom su ostali ribari zadirkivali Antu.

Odgovor: *Stigao je klesar!*

PRIMJER 3.

Zašto su ostali ribari zavidjeli Anti? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

- a) jer se uvijek hvalio ulovom
- b) jer je uvijek imao dobar ulov
- c) jer je znao gdje loviti ribu
- d) jer je dobro poznao more.

Odgovor: *b)*

II. DIO ISPITA – pisanje sastavka

U ovome se dijelu ispituju učenikove sposobnosti i vještine pisanoga izražavanja. Vrijednuju se sve one sastavnice pisanoga teksta koje vrijednujemo i u redovnoj nastavnoj praksi:

- ◆ ostvarenost teme
- ◆ kompozicija sastavka
- ◆ bogatstvo rječnika i stila
- ◆ struktura rečenica i njihova međusobna povezanost
- ◆ originalnost sastavka u skladu sa zadatkom
- ◆ gramatička i pravopisna točnost u pisanju
- ◆ izgled sastavka (urednost, čitljivost, razvidni dijelovi sastavka).

Opis:

Zadatak se može odnositi na neki od oblika jezičnoga izražavanja koji se u redovnoj nastavi Hrvatskoga jezika uvježbava od 5. do 8. razreda. Prema tome, zadatak se može odnositi na sve oblike prepričavanja, na pričanje, izvješćivanje, opisivanje i raspravljanje. Tako, primjerice, zadatak može biti: stvaralački prepričati priču *Lovina koja ne bježi*.

Sastavak može biti dugačak od pola do jedne stranice teksta.

III. DIO ISPITA – jezični zadatci

U ovome se dijelu ispituju jezična znanja, sposobnosti i vještine iz područja slovnice, pravopisa i rječnika. Provjerava se usvojenost jezičnih znanja, njihova primjena i uporaba.

Opis:

Predviđa se 35 zadataka otvorenoga i zatvorenoga tipa:

- ◆ zadatci višestrukoga izbora
- ◆ zadatci povezivanja i sređivanja
- ◆ zadatci dopunjavanja
- ◆ zadatci kratkih odgovora.

Primjeri zadataka:

PRIMJER 1.

Kako se zove istaknuti glagolski oblik? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Kad **budem imao** vremena, doći ću k tebi.

- a) futur I.
- b) futur II.
- c) kondicional I.
- d) kondicional II.

Odgovor: b)

PRIMJER 2.

Svakoj riječi odredi vrstu kojoj pripada. Na praznu crtu napiši odgovarajuće slovo.

Na novome sam igralištu danas igrao nogomet sa svojim prijateljima.

a) na	_____	pridjev
b) danas	_____	zamjenica
c) novom	_____	prilog
d) svojim	_____	prijedlog

Odgovor: c), d), b), a)

PRIMJER 3.

Na praznu crtu napiši perfekt zadanoga glagola.

Učenik _____ novo računalo. (željeti)

Odgovor: *je želio*

PRIMJER 4.

Na prazne crte prepisi pisanim slovima zadanu rečenicu.

POSJETILI SMO GRAD NOVI VINODOLSKI U PRIMORSKO-GORANSKOJ
ŽUPANIJI.

Odgovor: *Posjetili smo grad Novi Vinodolski u Primorsko-goranskoj županiji.*

IV. DIO ISPITA – slušanje s razumijevanjem

U ovome se dijelu ispituje:

- ◆ razumijevanje odslušanoga teksta
- ◆ stupanj usredotočenosti na slušani tekst.

Opis:

Ovaj će dio ispita biti oblikovan na nosaču zvuka (CD-u). Učenici slušaju neknjiževni tekst s nosača zvuka. Nakon slušanja rješavaju 10 zadataka višestrukoga izbora s jednim točnim odgovorom. Zadatci se odnose na razumijevanje i povezivanje podataka iz odslušanoga teksta.

3.5. Pribor

Učenici rješavaju test rabeći običnu (grafitnu) olovku ili kemijsku olovku (plavu ili crnu) te gumicu za brisanje.

3.6. Pravila ponašanja učenika na ispitu

Tijekom ispita učenici trebaju pratiti upute osobe zadužene za provođenje ispita – početi pisanje kad im se kaže, završiti pisanje kad se objavi kraj, popuniti tražene podatke o sebi, popuniti list za odgovore na traženi način i ostalo.

Učenik na ispitu ne smije ni na koji način narušavati ispitna pravila i propise, primjerice: prepisivati iz nedopuštenih izvora, prepisivati od drugih učenika, dopuštati da drugi učenik prepisuje od njega, narušavati red u ispitnoj prostoriji itd.

3.7. Izražavanje rezultata na ispitu

Učinak u eksperimentalnome vanjskom vrjednovanju obrazovnih postignuća iz Hrvatskoga jezika i Matematike ne će se ocjenjivati uobičajenim ocjenama (odličan, vrlo dobar, dobar, dovoljan i nedovoljan), nego će se rezultati iskazati kao postotak postignutih bodova (od 0% do 100%).

Ne će se iskazivati pojedinačni rezultati učenika i škola, nego će rezultati biti iskazivani zbrojno po pojedinim skupinama obilježja.

3.8. Korištenje rezultatima ispita

Izvjешća o rezultatima ispita *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* dostaviti će Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, a skupne rezultate školama.

Na svojim će mrežnim stranicama *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* objaviti javno izvješće o provedbi i rezultatima ispita na državnoj razini i po određenim skupinama škola.

4. Literatura

Osnovnu literaturu čini Nastavni plan i program Hrvatskoga jezika (*Nakladnik: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa; tiskano u kolovozu 2006. godine*), udžbenici, vježbenice, zbirke zadataka iz Hrvatskoga jezika te pravopisni i gramatički priručnici za osnovnu školu koje je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa za školsku godinu 2006./2007.